

Umjesto predgovora

"Ljude ne treba dijeliti na muškarce i žene, svaki čovjek bio on muškarac ili žena- može sa svojim tijelom i životom raditi šta hoće jer ljudska prava ne izvire iz čovjekove polnosti nego slobode."
- Elizabet Bađinter (francuska filozofkinja i feministkinja)

"Sociološki posmatrano, nijedna društvena promjena koja se desila ili koja će se tek desiti, ne može se cjelovito razumjeti, niti objasniti (što i jeste specifičnost sociološkog pristupa), ukoliko se u listu determinirajućih faktora ne uključi faktor "humanizacije odnosa" među ljudima, odnosno jednakopravnosti odnosa među polovima u svim sferama ljudskog djelovanja. Istovremeno, i proces humanizacije odnosa među ljudima, konkretnije jednakopravnosti polova u jednom društvu, ne može se objasniti izdvojeno, van konteksta i uticaja drugih društvenih promjena na ovaj proces.

Institucionalno posmatrano, obrazovanje jeste sredstvo pomoću kojeg se određene društvene uloge raspodjeljuju pojedincima. Ta raspodjela se temelji na jednakosti obrazovnih mogućnosti (šansi) koje svi članovi društvene zajednice imaju u početnim fazama obrazovanja, bez obzira na pol, socijalno porijeklo i slično."

Međunarodnim konvencijama i standardima ljudskih prava propisuje se takav nivo zaštite koji je u funkciji humanizacije odnosa među polovima. Jedna od najvažnijih konvencija u ovoj oblasti jeste **Konvencija o eliminaciji/ukidanju svih oblika diskriminacije žena**, po kojoj je svaka država obavezna da preduzme sve neophodne mjere u cilju otklanjanja diskriminacije žena, čime bi se osigurala jednaka prava žena kao i muškaraca u sferi obrazovanja (čl. 10). Ovom Konvencijom se detaljno preciziraju posebne mjere kojima bi se žene zaštitile od diskriminatornog položaja u obrazovanju, karijeri i stručnom osposobljavanju, dakle ne samo u obezbjeđivanju jednakih šansi za obrazovanje nego i šire. Posebno se u tački (c) ove Konvencije, države koje su njene potpisnice obavezuju na "otklanjanje tradicionalnog shvatanja o ulogama muškaraca i žena na svim nivoima i u svim oblicima obrazovanja... posebno revizijom udžbenika i školskih programa".

Navedene odredbe međunarodnog prava samo su neke od odredbi koje su direktno u funkciji eliminisanja polne diskriminacije uopšte, a posebno u obrazovnom procesu.

Bosna i Hercegovina, pa tako i njeni entiteti, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska, obavezane su da po pristupanju Savjetu Evrope učine određene korake kako bi se unaprijedili i promovisali principi ravnopravnosti polova i osigurala zaštita od diskriminacije na polnoj osnovi. Tako se krenulo u proces usklađivanja domaćeg pravnog i institucionalnog okvira sa standardima međunarodne zajednice u cilju eliminisanja diskriminacije među polovima.

Prvi koraci su učinjeni osnivanjem Gender centara (Centara za jednakost i ravnopravnost polova) Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Srpske, koji su stručne službe entitetskih vlada odgovorne za uvođenje principa jednakosti i ravnopravnosti polova u sve programe, politike i oblasti života i rada. Cilj osnivanja ovih službi u okviru izvršnih vlasti entiteta je uvođenje gender jednakosti kao i provođenje principa gender jednakosti propisanih međunarodnim konvencijama i sporazumima ratifikovanim od naše države.

¹ Dr Srebrenka Viđen, citat iz teksta «Žene i obrazovanje», objavljenog u časopisu «Femina»